

מסכת אבות - פרק ב

משנה א

רבי אומר: איזוהי דרך ישרה שיבר לו האדם? כל שהיא תפארת לעושה ותפארת לו מן האדם. והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות. והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה. והסתכל בשלשה דברים, ואי אתה בא לידי עברה; דע מה למעלה ממך: עין רואה, ואזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבין.

סיפורים למשנה

"רבי"

- כה עשו חכמינו ב' עמ' 73 - "רבנו הקדוש ואנטונינוס"
- ספר "רבינו הקדוש" עמ' 42 - "שפחתו של רבי"
- כה עשו חכמינו א' עמ' 206 - "הקב"ה מרחם על הבריות"
- כה עשו חכמינו ג' עמ' 241 - "אלהיו הנביא רפא את רבי"
- כה עשו חכמינו ב' עמ' 98 - "האלמים החכמים"
- ספר "רבינו הקדוש" עמ' 52 - "צמח ביניהם הר"
- ספר "רבינו הקדוש" עמ' 74 - "יכנסו כל האנשים"
- ספר "רבינו הקדוש" עמ' 80 - "פרנסני ככלב"
- ספר "רבינו הקדוש" עמ' 82 - "אם נפלת בהתנשא"
- ספר "רבינו הקדוש" עמ' 97 - "סודות מהעולם העליון"
- ספר "רבינו הקדוש" עמ' 103 - "גשם בזכות רבי אלפי"
- ספר "רבינו הקדוש" עמ' 121 - "אלף סוגים"
- ספר "רבינו הקדוש" עמ' 123 - "האשכול עמד בקשיותו"
- ספר "רבינו הקדוש" עמ' 131 - "רופאו של רבי"
- ספר "רבינו הקדוש" עמ' 137 - "ידידות בין הקיסר לנשיא"
- כה עשו חכמינו ב' עמ' 125 - "התבלין החסר"

"והוי זהיר..."

פסיקתא פ, כג – "מלך שהיה לו פרדס"

כה עשו חכמינו ב' עמ' 38 – "מים ראשונים"

"עין רואה"

סיפור על החפץ חיים – "רואים אותך, רואים!"

משנה ב

רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר: יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עון. **וכל תורה שאין עמה מלאכה**, סופה בטלה וגוררת עון. וכל העמלים עם הצבור, יהיו עמלים עמם לשם שמים, שזכות אבותם מסייעתם וצדקתם עומדת לעד. ואתם, מעלה אני עליכם שכר הרבה, כאלו עשיתם.

סיפורים למשנה

"וכל תורה שאין עימה מלאכה"

ספר "נפלאים מעשיך" פרק י"ט – "מעשה בעשיר אחד"

משנה ג

היו זהירין ברשות, שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמו; נראין פארהבין בשעת הנאתו, ואין עומדין לו לאדם בשעת דחקו.

משנה ד

הוא היה אומר: עשה רצונו כרצונה, כדי שיעשה רצונה כרצונו. **בטל רצונה מפני רצונו**, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונה. **הלל** אומר: אל תפרש מן הצבור; ואל תאמן בעצמך עד יום מותך; **ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו**; ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע, **שסופו להשמע**; ואל תאמר: "לכשאפנה אשנה", שמא לא תפנה.

סיפורים למשנה

"בטל רצונך..."

ספר "מעשי אבות" עמ' פה – רבי חנינא בן דוסא

"ואל תדין את חברך"

ספר "מעשי אבות" עמ' פה על פי הגמרא סנהדרין כ"ב עמ' ב'

"ואל תאמר דבר..."

ספר "מעשי אבות" עמ' פה על פי הגמרא תענית כ"ד עמ' ב'

ספר "ולירושלים עירך" עמ' 212

ספר "הלל הזקן" עמ' 103 – "אין זה בביתי"

משנה ה

הוא הָיָה אוֹמֵר: אֵין בּוֹר יָרָא חָטָא, וְלֹא עִם הָאָרֶץ חָסִיד, וְלֹא הַבַּיִשָּׁן לָמַד, וְלֹא הַקֶּפֶדָן מְלַמֵּד, וְלֹא כָּל הַמְרַבֵּה בְּסִחוּרָה מַחְפִּים, וּבִמְקוֹם שָׂאִין אַנְשִׁים הַשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת אִישׁ.

סיפורים למשנה

"ולא הקפדן מלמד"

ספר "מעשי אבות" עמ' פט – סיפור על החפץ חיים

ספר "מעשי אבות" עמ' צ – רבי פרידא

כה עשו חכמינו א' עמ' 170 – "החכם והסוחרים"

משנה ו

אף הוא רָאָה גִּלְגָּלֶת אַחַת שְׂצָפָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם. אָמַר לָהּ: עַל דְּאִטְפָּת אֶטְפוּךְ, וְסוּף מְטִיפִיךְ יְטוּפוֹן.

סיפורים למשנה

מידה כנגד מידה

משנה ז

הוא הִיָּה אוֹמֵר: מִרְבֵּה בֶּשֶׁר מִרְבֵּה רָמָה; מִרְבֵּה נֶכְסִים מִרְבֵּה דַּאֲגָה; מִרְבֵּה נָשִׁים מִרְבֵּה בְּשָׁפִים; מִרְבֵּה שְׁפָחוֹת מִרְבֵּה זִמָּה; מִרְבֵּה עֲבָדִים מִרְבֵּה גָּזֵל; מִרְבֵּה תוֹרָה מִרְבֵּה חַיִּים; מִרְבֵּה יְשִׁיבָה מִרְבֵּה חֲכָמָה; מִרְבֵּה עֲצָה מִרְבֵּה תְּבוּנָה; מִרְבֵּה צְדָקָה מִרְבֵּה שְׁלוֹם. קָנָה שֵׁם טוֹב קָנָה לְעַצְמוֹ; קָנָה לוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה קָנָה לוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

משנה ח

רַבִּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי קָבַל מִהֵלֵל וּמִשְׁמַאי. הוּא הִיָּה אוֹמֵר: אִם לִמְדַת תוֹרָה הִרְבֵּה, אֵל תַּחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמֹךָ, כִּי לֹכֵף נוֹצֵרֶתָ. תַּמְשָׁה תִּלְמִידִים הָיוּ לוֹ לְרַבִּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, וְאֵלּוּ הֵם: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה, וְרַבִּי יוֹסִי הַכֹּהֵן, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נִתְנָאֵל, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְדִּי. הוּא הִיָּה מוֹנֶה שְׁבָתָן: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס בּוֹר סוּד, שְׁאִינוֹ מְאַבֵּד טָפָה; רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֲשֶׁרִי יוֹלְדָתוֹ; רַבִּי יוֹסִי חֲסִיד; רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נִתְנָאֵל יָרָא חֲטָא; וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְדִּי מַעְיֵן הַמִּתְגַּבֵּר. הוּא הִיָּה אוֹמֵר: אִם יִהְיוּ כָּל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֵאֻזְנִים, וְאֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס בְּכַף שְׁנֵיהֶם מְכַרִּיעַ אֶת כָּלָם. אֲבָא שְׁאוּל אוֹמֵר מִשְׁמוֹ: אִם יִהְיוּ כָּל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֵאֻזְנִים, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס אֶף עִמָּהֶם, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּכַף שְׁנֵיהֶם מְכַרִּיעַ אֶת כָּלָם.

סיפורים למשנה

"רבן יוחנן בן זכאי"

ספר "רבן יוחנן בן זכאי" עמ' 21 – "יין לקידוש"

ספר "רבן יוחנן בן זכאי" עמ' 28 – "בבית מדרשו של הלל"

ספר "רבן יוחנן בן זכאי" עמ' 32 – "מורה הוראה בישראל"

ספר "רבן יוחנן בן זכאי" עמ' 36 – "עד מאה ועשרים שנה" (עד עמ' 107)

ספר "רבן יוחנן בן זכאי" עמ' 125 – "רפואה שלימה"

ספר "רבן יוחנן בן זכאי" עמ' 139 – "טלית בשעת התפילה"
 ספר "רבן יוחנן בן זכאי" עמ' 143 – "גדול יום גשמים"
 ספר "רבן יוחנן בן זכאי" עמ' 156 – "מתי ספירת העומר?"
 ספר "רבן יוחנן בן זכאי" עמ' 163 – "מי עוסק בצרכי הרבים"
 ספר "רבן יוחנן בן זכאי" עמ' 172 – "בין אדם לחבירו"
 ספר "רבן יוחנן בן זכאי" עמ' 175 – "כמה כסף יפסידו" (עד עמ' 187)

"רבי אליעזר בן הורקנוס"

כה עשו חכמינו א' עמ' 162 – "כך התחיל רבי אליעזר בן הורקנוס ללמוד תורה"
 ספר "רבי אליעזר בן הורקנוס" (ג. לחן) עמ' 84 – "עיני הליתן"
 ספר "רבי אליעזר בן הורקנוס" עמ' 96 – "סדין על הסוכה"
 ספר "רבי אליעזר בן הורקנוס" עמ' 120 – "תהלים כנגד צבור ויחיד"
 ספר "רבי אליעזר בן הורקנוס" עמ' 129 – "אוצר מטבעות הזהב"
 ספר "רבי אליעזר בן הורקנוס" עמ' 139 – "מתן אדם ירחיב לו"
 ספר "רבי אליעזר בן הורקנוס" עמ' 163 – "מן השמים יוכיחו" (עד עמ' 186)

"רבי יהושוע בן חנניה"

כה עשו חכמינו א' עמ' 161 – "באיזה כלי משתמרת החכמה"
 כה עשו חכמינו ג' עמ' 197 – "הילד השבוי"
 ספר "רבי יהושוע בן חנניה" עמ' 43 – "רבן גמליאל משקה"
 ספר "רבי יהושוע בן חנניה" עמ' 49 – "עקיבא ניחמתנו"
 ספר "רבי יהושוע בן חנניה" עמ' 56 – "ביהמ"ק כמעט נבנה"
 ספר "רבי יהושוע בן חנניה" עמ' 66 – "המשל שמנע מרד"
 ספר "רבי יהושוע בן חנניה" עמ' 73 – "עסוקו"
 ספר "רבי יהושוע בן חנניה" עמ' 75 – "חכמה מפוארת באיזה כלי"
 ספר "רבי יהושוע בן חנניה" עמ' 85 – "פדיון שבויים"

משנה ט

אמר להם: צאו וראו איזוהי דרך ישראל שידבק בה האדם. רבי אליעזר אומר: עין טובה.
 רבי יהושע אומר: קבר טוב. רבי יוסי אומר: שכן טוב. רבי שמעון אומר: הרוצה את

הנולד. רבי אלעזר אומר: לב טוב. אמר להם: רואה אני את דברי אלעזר בן ערו, שבכלל דבריו דבריכם. אמר להם: צאו וראו איזהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם. רבי אליעזר אומר: עין רעה. רבי יהושע אומר: חבר רע. רבי יוסי אומר: שכן רע. רבי שמעון אומר: הלוח ואינו משלם; אחד הלוח מן האדם, כלוח מן המקום ברוך הוא, שנאמר (תהלים לו, כא) "לוח רשע ולא ישלם, וצדיק חונן ונותן". רבי אלעזר אומר: לב רע. אמר להם: רואה אני את דברי אלעזר בן ערו, שבכלל דבריו דבריכם.

משנה י

הם אמרו שלשה דברים. רבי אליעזר אומר: יהי כבוד חברך חביב עליה כשלך, ואל תהי נוח לקעוס; ושוב יום אחד לפני מיתתך. ויהי מתחמם כנגד אורן של חכמים; ויהי זהיר בגחלתו שלא תפנה, שנשיכתו נשיכת שועל, ונקיצתו עקיצת עקרב, ולחישתו לחישת שרף, וכל דבריהם בגחלי אש.

משנה יא

רבי יהושע אומר: עין הרע, ויצר הרע, ושנאת הבירות מוציאים את האדם מן העולם.

משנה יב

רבי יוסי אומר: יהי ממון חברך חביב עליה כשלך; והתקן עצמך ללמוד תורה, שאינה נרשעה לך; וכל מעשיך יהיו לשם שמים.

סיפורים למשנה

"יהי ממון חברך חביב עליך כשלך"

משנה יג

רבי שמעון אומר: הוי זהיר בקריית שמע ובתפלה; וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא, שנאמר (יואל ב, יג) "כי-חנון ורחום הוא ארך אפים ורב-חסד ונתם על-הרעה"; ואל תהי רשע בפני עצמך.

משנה יד

רבי אלעזר אומר: הוי שקוד ללמוד תורה; ודע מה שתשיב לאפיקורוס; ודע לפני מי אתה עמל, ונאמן הוא בעל מלאכתך, שישלם לך שכר פעלתך.

משנה טו

רבי טרפון אומר: היום קצר, והמלאכה מרבה, והפועלים עצלים, והשכר הרבה, ובעל הבית דוחק.

סיפורים למשנה

"רבי טרפון"

כה עשו חכמינו א' עמ' 49 – "רבי טרפון ואימו"

משנה טז

הוא היה אומר: לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חרין לבטל ממנה; אם למדת תורה הרבה, נותנים לך שכר הרבה; ונאמן הוא בעל מלאכתך, שישלם לך שכר פעלתך; ודע: מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבא.